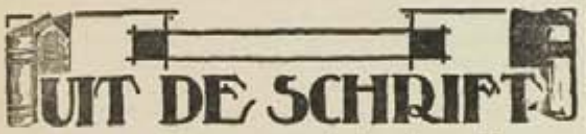
die Kerken is mijn hoop gevestigd, dat door haar krachtige medewerking straks een nieuw Psalmgezang door de wereld zal gaan.
's-Gravenhage, 30 Jan. 1937. H. HASPER.

Tot zoover Ds Hasper.

Volgende week hoop ik mijn antwoord te beginnen.

K. S.

De geweldigers nemen het met geweld.

.... het Koninkrijk der hemelen breekt zich baan en de geweldigers nemen het met geweld. Matth. 11:12.
.... en een iegelijk doet geweld op hetzelve. Luc. 16:16.

In tal van woorden van den Heiland ligt een, hoewel niet met zooveel woorden uitgesproken, toch duidelijk waarneembare bestrijding van de Farizeërs. B.v. in het overbekende: „Komt herwaarts tot Mij, allen, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven". De Farizeërs deden de Joden gebukt gaan onder den last van hun inzettingen. Zij vergden van hen de uiterste inspanning van krachten, om toch vooral alles na te leven, niets te verzuimen; want dát was de weg tot behoud, dat alleen. En vele Joden tobden moeizaam voort... zonder dat geweldige te bereiken. Maar dan zegt Jezus Christus tot die beladenen, tot de vermoeiden: Komt tot Mij, Ik zal het doen, Ik zal rust geven! Mijn juk is zacht, Mijn last is licht!

Maar komt de Heiland nu niet met zichzelf in tegenspraak, komt Hij niet op de Farizeesche lijn, als Hij ook zegt: „de geweldigers nemen het met geweld"? Is dat niet: het Koninkrijk der hemelen is voor de sterken, dus niet voor den zwakken broeder, voor den tobber, den achteraankomer; maar voor hem, die zich verheft boven 't gewone peil, die een geweldenaar is, zulk een geweldenaar, dat hij geen inspanning te groot acht om zijn doel te bereiken, dat hij met geweld het Koninkrijk der hemelen neemt?

De Joden kenden wel zulk een geweldenaar, Johannes den Dooper, die, niets en niemand ontziende, predikte van de bijl, reeds aan den wortel der boomen gelegd, die zoo maar, in hun gezicht, de Farizeërs en Sadduceërs adderengebroedsel noemde, die Herodes aandurfde, die alles over had voor de komst van het Koninkrijk der hemelen. En moesten ze nu allen zulke geweldenaars zijn? Ja, moest de minste in het Koninkrijk der hemelen nog grooter zijn dan hij?

Is dat juk zacht? Is die last licht?

Hoe kan Christus zeggen tot de slachtoffers van de Farizeërs: „Komt tot Mij, vermoeiden en beladenen"? Is Zijn last niet bijna nog zwaarder om te torsen, de vermoeidheid bij Hem niet ten doode toe?

Zoo moge de wereld het zien, zij moge 't Christendom beschouwen als allerlei lastige, niet na te komen verplichtingen opleggend, zoo is het — Gode zij dank — niet!

Want het Koninkrijk der hemelen vraagt wel, dat geweldigers het nemen met geweld... maar zelf breekt het zich dan ook baan met kracht, met geweld, al meer. Onder het Oud Verbond ging het nog schuil, werd er slechts van geprofeteerd — dat was de groote fout van de Farizeërs, dat zij de wet en de profeten wettisch opvatten en niet wilden verstaan, dat deze profetie van het Evangelie, dus in principe zelf al Evangelie waren — maar nu is Christus gekomen, nu — dat was geen daad van menschen — heeft God Zijn genade laten doorbreken in de komst van den Beloofde, en de krachten, die in Hem werkten, waren hemelsche krachten, Goddelijke krachten, die allen tegenstand braken. Dáárdoor kwamen nu al tollenaren en zondaren en werden burgers van het Koninkrijk der hemelen! En zij, ja zij, die tollenaren en zondaren, werden geweldigers in het Koninkrijk Gods. Ze grepen het, omdat ze gegrepen waren, en achtten al het andere schade te zijn. (Zie bijv. Luc. 19:8—10.)

En Christus is voortgegaan van kracht tot kracht, dus ook het Koninkrijk der hemelen. Vandaag werken de krachten van dit Koninkrijk nog weer heerlijker, nog weer sterker door dan toen Christus op aarde was. Want Hij is nu verheerlijkt, Hij heeft allen tegenstand overwonnen, Hem is geschonken alle macht in hemel en op aarde, en Hij heeft Zijn Koninklijken, onoverwinnelijken Geest uitgestort in Zijn Kerk. Dáárom zijn ze er ook nu nog, ja juist nu, die als geweldenaars het Koninkrijk der hemelen nemen met geweld, die de krachten ervan laten doorbreken in hun eigen leven, in alle verhoudingen, sociale, politieke en internationale. Zoo zijn ze er, omdat God het doet.

Zoo moeten ze er ook zijn! Laten we dan beven onder dien eisch: geweldigers te moeten zijn, in eigen leven, in alle verhoudingen!

Maar we beven niet alleen, want — en nu roemen we in Gods genade — een iegelijk doet geweld op hetzelve! Niet maar de sterke, die zich verheft boven 't gewone peil, doch een iegelijk, hoe zwak en zondig, neemt het met geweld, laat de krachten van 't Koninkrijk baanbreken in zijn leven, in alle verhoudingen, is grooter dan Johannes de Dooper, want Christus Triumphator gaat voort van kracht tot kracht.

Ik ben maar zoo'n tobber, zoo'n achteraankomer, Heere, in het realiseeren van de krachten des Koninkrijks. Ik moet me zoo schamen. Maar: een iegelijk! een iegelijk doet geweld op hetzelve. Dus maakt Gij mij, tobber, achteraankomer, ook tot een geweldenaar? Ja, ik geloof, Heere, kom mijn ongeloovigheid te hulp!

's Gr. F. d. V.

Prof. Hepp over de ziel. (I.)

Bij de N.V. Uitg.-Mij J. H. Kok te Kampen verscheen van de brochurenreeks van Prof. Dr V. Hepp nr 2, handelende over „het voortbestaan, de onsterfelijkheid en de substantialiteit van de ziel".

Dadelijk na verschijning der eerste brochure spraken we onze meening uit. Wijl evenwel deze eerste-in-de-rij niet bewees, doch alleen beweerde, en bepaalde personen zonder nadere aanduiding uit de hoogte veroordeelde, met name door den niet „in het latijn" vertaalden term van „oorspronkelijkheidsziekte" op hen toe te passen, konden we met een kort woord volstaan. Hoewel Dr Colijn voor een deel geciteerd werd (toen hij het had over een vergrootglas, dat zelfs niet in staat was, het gewicht van sommige kwesties te doen zien), werd voor een ander deel diens pium votum inzake in het latijn elkaar bekampende broeders niet overgenomen; al komt het elders nog al eens voor, als men een „diagnose" stelt. Het harde woord „oorspronkelijkheidsziekte" schijnt me althans Nederlandsch te zijn.

Nu, men weet het: ik voel ook voor dat latijn niet. We zullen dus Prof. Hepps brochure ietwat van nabij gaan bezien. Want er staat nog ánder echt Hollandsch in: afwijking van de belijdenis. Het ééne lid der „commissie van acht" is al klaar met zijn oordeel, en met de publicatie ervan voor wat dit bepaalde punt betreft. We hebben 't trouwens niet anders verwacht.

Verdienste heeft deze brochure ongetwijfeld. Niet daarin, dat ze nog steeds geen namen noemt. Dat acht ik een zeer stellig gebrek. Maar op één punt heeft ze boven haar voorgangster verdienste; ze is een heel klein tikje duidelijker in de aanwijzing van personen. Al wordt blijkbaar de heer A. Janse fel aangevallen (ik noem wèl namen, de heer Janse heeft het trouwens zelf gedaan), toch heeft de auteur zich niet tot hem beperkt. Hij spreekt herhaaldelijk over een „richting", die het met een door hem dan geciteerd schrijver eens is. En een enkele maal is hij zelfs vrij duidelijk. Zoo op bl. 70. Daar lezen we — en dat zóu me tot vóór de verschijning der eerste brochure nog verwonderd hebben, thans helaas doet het dat niet meer —, dat volgens Prof. Hepp „bij het afwijkend gevoelen" „scherpe onderscheiding" „wordt gemist", „ook wat de Grieksche filosofie betreft". „Een enkele" — zoo wordt dan daaraan toegevoegd — „moge het in deze zaken uiteraard niet verder dan tot dilettant hebben kunnen brengen" (Prof. Hepp schrijft „in den geest der zachtmoedigheid", daaruit verklaar ik dit „kunnen"), „anderen zijn in de filosofie zeer bedreven", „Doch... ook Homerus knapt wel eens een uiltje."

We zien dus ook Homerussen onder schot komen. En dat wordt ernstig.

Want als 't alleen liep over filosofische termen, dan zouden we 't niet zoo ontroerend vinden, dat Prof. Hepp onder de Homerussen een geknapt uiltje aanwijst. We hebben ze ook herhaaldelijk, in philosophieën, in zijn eigen vroegere publicaties getroffen, en gelooven, dat men in de onze ze ook vinden kan.

Maar ach, daarover loopt het niet.

Het gaat volgens Prof. Hepp over afwijking van de belijdenis.

En dát interesseert ons állen. Ook ondergeteekende. Want al heeft hij geen enkel citaat van zijn eigen hand kunnen ontdekken in deze brochure (in de vorige misschien[1]) één), toch gaat aperte afwijking van de belijdenis ons allen aan. De vraag komt op, of, als het waar is, er niet groote schuld ligt bij de diverse kerkeraden der op te sporen auteurs, en of — want Homerussen zijn 'n zeldzaam artikel — de kring der Homerussen, waartoe Prof. Hepp zelf behoort — wel trouw is geweest. Zoo ja, dan veroordeelt hij schijnbaar Prof. Hepps disqualificaties. Zoo neen, dán... is Prof. Hepp aan 't verkeerde adres begonnen; en moet hij bij een slapend Homerussengetal aankloppen.

Tenzij ik zou moeten aannemen, dat Prof. Hepp de Homerussen alleen te pas brengt in „ongevaarlijke", en de „dilettanten" alleen in „gevaarlijker" verbanden. Hetgeen ik niet aannemen wil.

Overigens laat ik dien dilettant voor rekening van Prof. Hepp.

⁂

Eén van de eerste indrukken, die de kennismaking met Prof. Hepps brochure bij me wekte, is deze, dat we wél achteruitgaan in het weten-schappelijk geduld,

1) Zoo ja, dan haal ik mijn schouders er over op.

(Zie vervolg op blz. 148.)

Kroost van Coen!

De firma GERRIT RUST & Co, die geen wereldreputatie had, maar wel op een nationale vermaardheid kon bogen, was gevestigd in een solied heerenhuis. Bureau-ministres, uilenbrillen en diploma's verleenden aan de zaak een voornaam cachet.

De stichter van de zaak was een eenvoudige molenaar geweest, die op zijn eenzame papiermolen in het wijde Hollandsche veld de grondslagen gelegd had van dit moderne bedrijf. Zijn beeltenis, een crayon-teekening van een mislukt dorpsgenie, hing in de directie-kamer. Een vierkante, forschgeneusde, gladgeschoren kop, schijnbaar onbeduidend tot op het onnoozele af. Maar leep-lichtend de fijn-omrimpelde oogen en luimlachend de breede mond! Vis à vis hing een afbeelding van het molentje, het Moeder-bedrijf der firma. Als een groene kikker zat het gehipt op het riet-rijke randje van een troebele sloot. Voor dien vierkanten vent op het ranke molentje was het leven één daad geweest! Met tien daalders had hij zich gepoot in het riet aan den slootrand. Als het waaide, ruischte het weemoedige riet, klapperden de molenzeilen en peesde de papierschepper 36 tot 48 uur aan één stuk. Was het windstil, dan zat hij, zorgverbijtend, in het hardgroene huisje of hij hengelde naar vorens en bliek....

In de brandkast van het privé-kantoor werd nog het allereerste kasboek bewaard. Een leelijk, blauw-gecartonneerd boek, vol met Siegenbeeksche woorden en harkerig-neergepende getallen. Het had nooit op een bureau-ministre gerust, maar was een element uit de latafel-administratie. Maar die getallen spráken! Soms neergekrast met branderige oogen en gekneusde vingers na wind-werk-campagnes. 't Was of er stond: bloed-zweet-angst... 50 gulden. 't Was poëzie, de dramatisch-schoone poëzie van den arbeid!

Zoo veroverden zij het leven, die papierscheppers en olieslagers, die scheepmakers en schuitenvoerders! Dat deden ze met hun molentjes en met hun werven, zij vermaalden hun eigen zorgen, zij vermaalden de concurrentie, tot zij er bovenop waren. Dat deden zij ook met hun houten schooltjes en hun hongerlijdende meesters, net zoo lang tot zij „de Openbare" er onder hadden! Dat deden zij met hun kerkjes op een pad en hun docenten met een traktement van duizend pop, totdat die kleine luyden den geest der eeuw hadden omgezet!

Met hun zaak wisten zij zich even innig in de hand van hun God als met hun ziel. Zij theologiseerden gaarne tot op den omloop van den molen en op het dek van een schuit toe. Maar hun theologie was concreet! In bespiegelingen verloren zij zich niet. Zij begrepen de waarheid niet, maar zij grepen ze áán! Zij noemden hun kerkje op het pad „Gods huis" en hun domince, die misschien niet veel meer dan een vingerhoed theologische wetenschap had geslikt, noemden zij „Gods knecht"! Maar ook op hun molens schilderden zij: „de ladder Jakobs" en op hun schepen „Eben-Haëzer"! En zooals zij Gods Naam schreven op hun werf en hun molen, zoo lazen zij ook Gods Schrift heel concreet en God schreef: Uw huis, Uw zaak, Uw vrouw. Zoo leefden zij vroom en gelukkig! De mensch was een dwerg, een slechte dwerg bovendien, maar die dwerg toch een geliefd kind van God Drie-Eenig en een bittere vijand van Reus Diabolus! En uit het stamelen van kinderen stichtte God zich een burcht, waartegen de vijand zich te pletter liep.

De soliede firma GERRIT RUST & Co is op die oude grondslagen gebouwd en groot geworden. De zaak is gemoderniseerd, de fabriek heeft geen wieken, maar motoren en drijfriemen. Ook heet de zaak niet langer „De ladder Jakobs", maar „N.V. DE ONDERNEMING". Wát deze heeren en knechten ondernemen is mij nooit duidelijk geworden! Soms schijnt het of de man van de ruwe teekensmoezels op het portret aan den wand spotachtig kijkt naar zijn nakroost achter de zware bureauministres. Of zijn breede mond lijmt met langzame, Hollandsche gijn.: Zoo, drijven jullie de zaak? Of drijft de zaak jullie? Voor mij was het leven een dáád — voor jullie is het een administratie!

KROOST VAN COEN! Wij zijn gestapt in een geschud en opgemaakt bed. Wij zijn geboren met kantoor-vleesch en als dubbele-boord-baby's hebben wij in deze wereld onze intrede gedaan. Wij vonden onze kerken onder de kap, onze schoolstrijd gewonnen, onze partij aan het stuur, onze Universiteit en Theologische School in bloei! Toen zijn wij vervallen tot een soort fauteuil-zakendoen en een soort crapeaud-christendom. Maar in deze crisis roept God ons weer tot daad en strijd, tot geloof en tot leven! Laat ons niet wachten op betere tijden, maar bidden om betere menschen!

En God, Die Zich uit papierscheppers en olieslagers sterkte heeft gegrondvest, zal ook óns doen heerschen over de werken onzer handen! N. B.